

Delmål 4 Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

Det här delmålet fokuserar på användningen av föräldraförsäkringen och fördelningen av det obetalda arbete som hushållssysslor och anhörigomsorg innebär.

Kvinnor tar idag ett större ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet jämfört med män. År 2022

tog kvinnor i Stockholms län ut 68 procent av

Gapet mellan kvinnors och mäns uttag av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning ska upphöra.

föräldrapenningdagarna medan män tog ut 32 procent.¹ Vad gäller tillfällig föräldrapenning (där bland annat vab ingår) tog kvinnor ut 55 procent av dagarna, jämfört med männens 45 procent.²

Skillnaden mellan kvinnors och mäns obetalda föräldraledighet har ökat mellan 2017 – 2022. Andelen obetald föräldraledighet har ökat mer bland kvinnor än hos män. Tas enbart hänsyn till den betalda föräldraledigheten, det vill säga föräldrapenningdagar, är kvinnor borta från arbetet i 8,6 månader under ett barns två första år och männen 2,4 månader. Men när den obetalda ledigheten också räknas in stiger siffran för kvinnor till 12,7 månader och för män till 3,4 månader. Det är en skillnad på drygt nio månader.³

Fördelen med att båda vårdnadshavarna delar lika på föräldraledigheten, betald såväl som obetald, är att kvinnors karriär- och löneutveckling kan utvecklas bättre, vilket i sin tur också påverkar livsinkomsten positivt.

¹ Länsspecifik statistik från Försäkringskassan för period 2022.

² Ibid.

³ TCO (2023). Föräldraledigheten under barnens två första år.

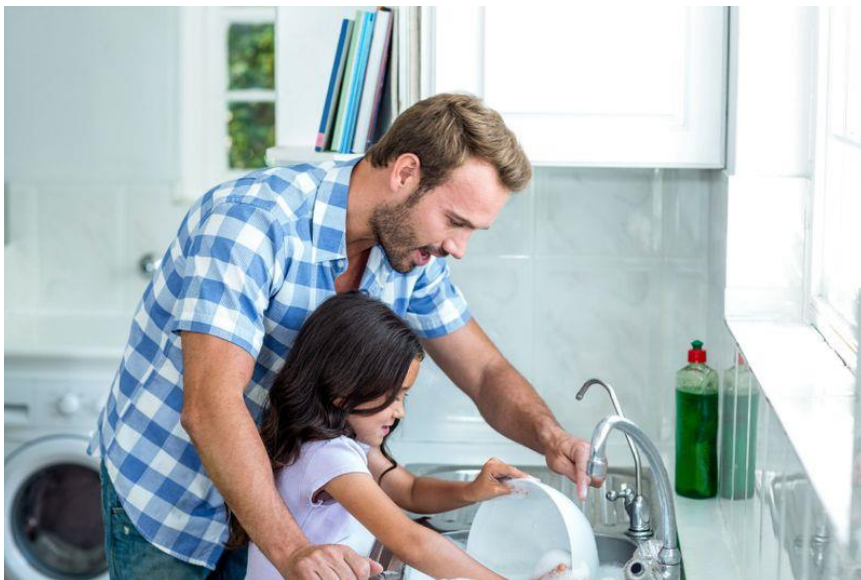
Utöver kön påverkas uttaget av föräldraledighet, även av utbildning och ekonomi. De som nyttjar föräldraförsäkringen i minst utsträckning är män med låg inkomst, män som saknar inkomst helt eller de som står långt från arbetsmarknaden.⁴ Män med lång eftergymnasial utbildning ökar sitt uttag av föräldraledighet mer än övriga grupper. Dessa mönster indikerar att traditionella föreställningar om försörjning och omsorg – liksom andra normer och attityder – är mer trögrörliga i socioekonomiskt svaga grupper. De värderingarna kan såväl utbildningsanordnare som arbetsgivare bidra till att förändra.

Arbetsgivare påverkar hur mycket föräldraledighet som medarbetare tar ut. Göteborgs universitet har i en serie enkät- och intervjustudier av personalhandläggare, företagsledare och anställda i privata företag visat att många män väljer att inte ta ut någon längre föräldraledighet, även om det inte finns några formella hinder för det. Anledningarna till detta var att företagen saknade planer för hur de skulle ersätta den som var föräldraledig och i stället förlitade sig på en kultur av medarbetarlojalitet där arbetskamraterna täckte upp för papporna som var hemma. Männen valde av den anledningen att ta en kortare föräldraledighet, för att inte ställa till problem för sina kollegor.⁵

Enligt data på riksnivå ägnar kvinnor mer tid åt hem- och omsorgsarbete än män gör. Kvinnors och mäns karriärer är ganska lika fram till första barnet. Pappornas låga uttag av föräldraledighet och vab, i kombination med en ojämn fördelning av vardagssysslor, gör att kvinnors karriärer stannar av i högre utsträckning.⁶

Genom förändrade attityder och normer ska män ta ett ökat ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet, så att skillnaden mellan kvinnors och mäns obetalda arbete minskar.

Arbetsgivare ska göra det lättare för kvinnor och män att förena förvärvsarbete med föräldraskap.

Kvinnor ägnar generellt mer tid än män åt aktiviteter som att laga mat, städa, tvätta och åt omsorg

⁴ Prop. 2016/17:1. Budgetpropositionen för 2017, bilaga 3.

⁵ Haas & Hwang (2019). Policy is not enough.

⁶ SCB (2022). En fråga om tid.

om de eventuella egna barnen (matning, påklädning, hygien, läggning). Detta oavsett inkomster, ålder, om de förvärvsarbetar, om de är sammanboende eller inte och om de har barn eller inte.

Män ägnar generellt mer tid än kvinnor åt förvärvsarbete, underhåll och reparationer av bostaden och av fordon. För aktiviteter som trädgårdsarbete och att handla dagligvaror använder kvinnor och män ungefär lika mycket tid. Det gäller även några av aktiviteterna som är kopplade till de egna barnen, så som läxhjälp, att närvara vid barnens aktiviteter, familjeaktiviteter och att läsa och att leka.⁷

Tidsanvändningen för aktiviteter kopplat till omsorg av andra skiljer sig inte åt mellan könen. Däremot ägnar kvinnor mer tid åt kontakter med släkt och vänner än vad män gör. Resultaten från SCB:s studie av tidsanvändning bland kvinnor och män 2021 visar ingen signifikant skillnad i tidsanvändning mellan könen för förvärvsarbete under veckosluten.⁸

Män och kvinnor som lever i singelhushåll gör ungefär lika mycket hushållsarbete – runt åtta timmar i veckan. När sedan heterosexuella par blir samboende sker den första förflyttningen mot en ojämlig fördelning. Kvinnor lägger då fortsatt samma tid på hushållsarbete i veckan. Männerna däremot minskar i snitt sitt hushållsarbete med 1,5 timme i veckan.

Den stora förskjutningen, mot en ojämlig fördelning av hushållsarbetet, sker när barnen föds, framför allt när par skaffar fler än ett barn. Med första barnet ökar män sitt hushållsarbete med i snitt två timmar i veckan. Kvinnor däremot ökar sin del av hushållsarbetet med åtta timmar, när de har barn under två års ålder. När barnet sedan blir äldre minskar kvinnors hushållsarbete en del. Om paret sedan får ytterligare barn ökar endast kvinnan den tid hon lägger på hushållsarbete, medan mannens tidsanvändning är oförändrad. Kvinnan fortsätter att öka antalet timmar för varje tillkommande barn. Förutom att kvinnor utför mer av hushållsarbetet tar de dessutom också oftare huvudansvaret för planeringen av sysslorna.⁹

Sedan flera decennier har anhörigomsorgen ökat. Den största gruppen av de som ger anhörigomsorg är döttrar till lågutbildade äldre. Den här gruppens möjligheter till

---

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ Boye & Evertsson (2014). Vem gör vad när?

ekonomisk självständighet genom betalt arbete är sämre än övriga gruppers och har dessutom försämrats sedan 2020.¹⁰

Den ojämna ansvars- och arbetsfördelningen som finns i hemmet påverkar kvinnors möjlighet på arbetsmarknaden både vad gäller att vara ekonomiskt självständiga och att utöva makt och inflytande till exempel genom att göra karriär. På så sätt påverkar en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet i mycket hög grad även de andra jämställdhetsmålen som rör ekonomisk jämställdhet, samt makt och inflytande. Det finns också starka kopplingar mellan kvinnors större ansvar för hem- och omsorgsarbete och kvinnors höga ohälsotal.

---

¹⁰ Regeringens skrivelse 2016/17:10. Makt, mål och myndighet.